

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 631/2024
30.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Драган Васић, адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва „Електропривреда Србије“ са седиштем у Београду, кога заступа пуномоћник Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., ради утврђења постојања радног односа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4167/23 од 02.11.2023. године, у седници одржаној 30.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4167/23 од 02.11.2023. године у делу става првог изреке, којим је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 410/23 од 18.05.2023. године у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом, четрнаестом, петнаестом, шеснаестом и осамнаестом изреке, као и у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4167/23 од 02.11.2023. године у делу става првог изреке којим је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 410/23 од 18.05.2023. године у ставу седамнаестом изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца АА из ... да се утврди да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Технички центар Краљево, Одсек за техничке услуге Краљево, Погон ..., Сектор за одржавање ..., ради обављања послова ... почев од 01.02.2016. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неоснован, захтеви парничних странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 410/23 од 18.05.2023. године, ставовима од 1. до 16. изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да су ништави и да не производе правно дејство уговори о обављању привремених и

повремених послова заведених код туженог под бројевима и закључени у дане ближе наведене у назначеним ставовима. Ставом седамнаестим изреке утврђено је да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог ради обављања послова ..., почев од 01.02.2016. године. Ставом осамнаестим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 418.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4167/23 од 02.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 410/23 од 18.05.2023. године. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...10/23), па је оценио да је ревизија туженог делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у ревизији се не указује на остале битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженим закључио више уговора о обављању привремених и повремених послова на радном месту ..., са местом рада у ..., и то у периоду од 01.02.2016. године до 26.12.2021. године. Тужилац је све време обављао фактички исте послове, и то читача струје, послове искључења и послове одржава трафо станица, изградње нових мрежа и одржавање мрежних стубова. Радио је пуно радно време, рад је био организован у сменама, а радио је и прековремено, без прекида радног ангажовања. Све послове које је обављао радио је по налогу непосредног руководиоца.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су закључили да је тужилац од 01.02.2016. године, а на основу шеснаест закључених уговора о обављању привремених и повремених послова код туженог, непрекидно обављао истоврсне послове ..., који су системазиовани Правилником туженог о систематизацији радних места важећим у спорном периоду, да су наведени уговори закључени за обављање послова који не представљају привремене и повремене послове, те су ништави, а тужилац је закључењем ових уговора засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад 01.02.2016. године. Закључивањем уговора са тужиоцем тужени је злоупотребио право из члана 197. Закона о раду, а што је забрањено одредбом члана 13. Закона о облигационим односима. Чињеница да је тужени, као део јавног сектора Републике Србије имао забрану запошњавања нових лица у спорном периоду, не утиче на околност да је тужени да тужиоцем закључио уговоре противно члану 197. Закона о раду, што оспорене уговоре чини ништавим, а поред тога тужени је имао могућност да кроз посебан поступак и добијање сагласности, сходно Закону о буџетском систему, уколико је постојала потреба за пријем у радни однос због повећаног обима посла прими тужиоца у радни однос на одређено време, што он није учинио, а у току поступка је несумњиво утврђено да је за пословима тужиоца постојала потреба и да је тужилац дуже од пет година обављао ове послове.

Наводи ревизије којима се оспорава правилност примене материјалног права и изложено правно мишљење нижестепених судова су делимично основани.

Према одредбама Закона о раду, радни однос се заснива уговором о раду, који закључују запослени и послодавац пре ступања запосленог на рад, у писаном облику. Одредбом члана 32. став 2. истог Закона је прописано да се, ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду пре ступања запосленог на рад у писменом облику, сматра да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Законом о раду су, као рад ван радног односа, дефинисани привремени и повремени послови, тако што је чланом 197. прописано да послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са незапосленим лицем, запосленим који ради непуно радно време - до пуног радног времена и корисником старосне пензије. Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику (став 2.).

Правну природу уговора не одређује само његов назив, већ и суштина правног односа који је њиме заснован. Тужилац је код туженог био ангажован на основу више уговора о привременим и повременим пословима, закључених у периоду од 01.02.2016. године до 26.12.2021. године, па по својој правној природи ови уговори без обзира на њихов назив (привремени и повремени послови) у суштини представљају уговоре о раду на одређено време.

С обзиром на наведено, правилно су нижестепени судови утврдили да су сви уговори које је тужилац закључио са туженим о привременим и повременим пословима ништави, јер је код туженог радно место на коме је тужилац радио било систематизовано Правилником о систематизацији послова туженог у спорном периоду, а тужилац је фактички обављао увек исте послове, континуирано и са пуним радним временом. Наведени послови су трајног, а не привременог или повремених карактера, те се према својој садржини и опису послова не могу сматрати привременим и повременим пословима из члана 197. Закона о раду. Нижестепени судови су за своју одлуку о утврђењу ништавости наведених уговора дали довољно разлога, који у свему прихвата и Врховни суд. У том смислу су неосновани наводи ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права у том делу пресуде.

Међутим, с обзиром да је тужени корисник јавних средстава, у односу на њега се примењује и Закон о буџетском систему, који је *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду. Законом о буџетском систему чије су норме обавезујуће и за туженог, као и Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“ бр. 108/13), који је ступио на снагу 07.12.2013. године и каснијим изменама и допунама, чланом 27е став 34. прописано је да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2020. године. Изузетно од става 34. радни однос са овим лицима може се засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. Чланом 105. истог Закона, прописано је да ако су одредбе других закона, односно прописа, у супротности са овим законом, примењују се одредбе овог закона.

Тужилац је код туженог радио на основу закључених уговора у периоду од 01.02.2016. године до 26.12.2021. године, када је Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему, који је био у примени од 07.12.2013. године било забрањено запошљавање нових лица у јавном сектору ради попуњавања слободних односно упражњених радних места, осим у изузетним случајевима, уз сагласност надлежног органа Владе, а изменама и допунама Закона о буџетском систему од

01.01.2021. године било је ограничено запошљавање нових лица у јавном сектору у смислу члана 27к. У смислу наведених законских одредби ништавост уговора о привременим и повременим пословима у конкретном случају не води утврђењу да је тужилац засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад 01.02.2016. године.

При томе, иако је у поступку утврђено да је Влада Републике Србије, Комисија за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава давала сагласности за додатно радно ангажовање код туженог у спорном периоду не води закључку да је добијена сагласност требало да буде искоришћена за заснивање радног односа тужиоца, пошто је тужени овлашћен да према својим потребама и процесу рада одлучи о броју и структури запослених. Врховни суд је имао у виду да је од 01.01.2021. године постојало само ограничење запошљавања у јавном сектору, али тужилац није указао да су постојали услови из члана 27к Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему за заснивање радног односа. Зато је ревизија туженог делимично усвојена, а побијана пресуда преиначена у делу који се односи на утврђење да је тужилац засновао радни однос код туженог на неодређено време.

Тужени је делимично успео у ревизијском поступку, у мањем делу тужбеног захтева, па нема право на трошкове ревизијског поступка које је тражио и определио, у смислу члана 154. и члана 155. Закона о парничном поступку.

Састав одговора на ревизију није био нужна радња у поступку, због чега ни тужени нема право на трошкове ревизијског поступка које је тражио и определио.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414, члана 416. став 1. и члана 165. став 2. Закона о парничном поступку.

Председник већа-судија
Весна Субић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић